

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

26. května 2005 *

Ve věci C-409/03,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES podaná rozhodnutím Bundesfinanzhof (Německo) ze dne 15. července 2003, došlým Soudnímu dvoru dne 1. října 2003, v řízení

Société d'exportation de produits agricoles SA (SEPA)

proti

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, K. Lenaerts, N. Colneric, K. Schiemann
a E. Juhász (zpravodaj), soudci,

* Jednací jazyk: němčina

generální advokát: P. Léger,
vedoucí soudní kanceláře: M.-F. Contet, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 18. listopadu 2004,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za SEPA D. Ehlem, Rechtsanwalt,

- za Hauptzollamt Hamburg-Jonas M. Blaesingem, jako zmocněncem,

- za řeckou vládu G. Kanellopoulosem a V. Kontolaimosem, jakož i E. Svolooulou, jako zmocněnci,

- za Komisi Evropských společenství E. Paasivirtou a G. Braunem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 3. února 2005,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 13 nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst L 351, s. 1).

- 2 Předběžné otázky byly vzneseny v rámci sporu mezi Sociétés d'exportation de produits agricoles SA (dále jen „SEPA“) a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (hlavní celní úřad Hamburg-Jonas, dále jen „Hauptzollamt“) ve věci odmítnutí poskytnutí vývozních náhrad pro hovězí a telecí maso pocházející z nutně poražených zvířat a vyvážené SEPA do třetích zemí.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Nařízení č. 3665/87 uvádí ve svém devátém bodě odůvodnění:

„Je třeba, aby produkty byly takové jakosti, aby mohly být uváděny na trh za obvyklých podmínek“. (*neoficiální překlad*)

4 Článek 13 téhož nařízení stanoví:

„Žádná náhrada není poskytnuta pro produkty, které nemají řádnou a uspokojivou obchodní jakost a, jestliže, jsou-li určeny k lidské spotřebě, je vyloučena nebo podstatně snížena možnost jejich použití pro tento účel z důvodu jejich vlastností nebo jejich stavu.“ *(neoficiální překlad)*

- 5 Nařízení č. 3665/87 bylo počínaje 1. červencem 1999 nahrazeno nařízením Komise (ES) č. 800/1999 ze dne 15. dubna 1999, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 102, s. 11; Zvl. vyd. 03/25, s. 129), které ve svém čl. 11 odst. 1 stanoví:

„Náhrady se poskytují pouze pro produkty, které [...] jsou ve volném oběhu ve Společenství [...]“.

- 6 Článek 21 odst. 1 první, druhý a třetí pododstavec téhož nařízení zní následovně:

„1. Žádná náhrada není poskytnuta pro produkty, které nemají řádnou a uspokojivou obchodní jakost v den přijetí vývozního prohlášení.“

Produkty vyhovují požadavku stanovenému v prvním pododstavci, pokud mohou být uvedeny na trh na území Společenství za obvyklých podmínek a podle popisu, který je uveden v žádosti o poskytnutí náhrady, a jestliže, jsou-li určeny k lidské spotřebě, není vyloučena nebo podstatně snížena možnost jejich použití pro tento účel z důvodu jejich vlastností nebo jejich stavu.

Soulad produktů s požadavky stanovenými v prvním pododstavci musí být prověřen v souladu se stávajícími normami nebo zvyklostmi Společenství.“

- 7 Článek 2 písm. n) směrnice Rady 64/433/EHS ze dne 26. června 1964 o hygienických otázkách obchodu s čerstvým masem uvnitř Společenství (Úř. věst. 1964, 121, s. 2012; Zvl. vyd. 03/01, s. 34), ve znění směrnice Rady 91/497/EHS ze dne 29. července 1991 (Úř. věst. L 268, s. 69; Zvl.vyd. 03/12, s. 72, dále jen „směrnice 64/433“), uvádí následující definici:

„zvláštní nutnou porážkou“ se rozumí jakákoliv porážka nařízená veterinárním lékařem po nehodě nebo vážných fyziologických nebo funkčních problémech. Zvláštní nutná porážka může být provedena mimo jatky, pokud veterinární lékař usoudí, že přeprava zvířete by byla nemožná nebo by zvíře bylo vystaveno zbytečnému utrpení“.

8 Článek 6 odst. 1 této směrnice zní takto:

„Členské státy zajistí, aby:

[...]

- e) maso z nutně poražených zvířat bylo schváleno k lidské spotřebě a schváleno k prodeji pouze na místním trhu a pouze tehdy, pokud jsou splněny tyto podmínky [...]“.

Vnitrostátní právní úprava

9 Článek 13 německého zákona o zdravotní nezávadnosti masa ze dne 19. ledna 1996 (Fleischhygienegesetz, BGBl. 1996 I, s. 59) zní následovně:

„Článek 13 – Porážka v případě nemoci

(1) Zvířata, která

1. musejí být porážena ze zvláštního důvodu, nebo která

2. vylučují choroboplodné zárodky,

lze porazit pouze na zvláštních jatkách (takzvané izolované jatky). Po každé porážce na izolovaných jatkách musejí být použité místnosti a nástroje vyčištěny a vydezinfikovány.

(2) Maso získané z nemocných zvířat takto poražených lze uvádět na trh jako potraviny pouze prostřednictvím prodeje výše uvedených jatek, zvláště povolených a kontrolovaných za tímto účelem příslušným orgánem a musí být učiněno zvláštním způsobem rozpoznatelným.

[...]

(4) Spolková vláda je oprávněna přijmout prostřednictvím nařízení schváleného Bundesrat, v rozsahu nutném pro ochranu spotřebitelů nebo za účelem uplatnění právních aktů orgánů Evropských společenství, ustanovení týkající se následujících bodů:

1. minimální pravidla v oblasti hygieny použitelná na izolované jatky s cílem zabránit jakémukoliv riziku šíření choroboplodných zárodků,

2. označování dotyčného masa,

3. minimální pravidla v oblasti hygieny použitelná na prodejny a na jejich povolení a kontrolu, jakož i podmínky a postup, který má být dodržován za účelem jejich povolování nebo pozastavení jejich povolení,

  4. minimální pravidla v oblasti hygieny použitelná na skladování, přepravu a prodej masa pocházejícího z nemocných zvířat poražených za výše popsaných podmínek prostřednictvím prodejen,

  5. minimální pravidla v oblasti hygieny použitelná na provádění nutné porážky a na prodej masa pocházejícího z tohoto typu porážky.“
- 10 Ustanovení uvedeného zákona jsou prováděna nařízením o zdravotní nezávadnosti masa (Fleischhygieneverordnung, BGBl. 1997 I, s. 1138), jehož článek 10 stanoví, že maso získané na izolovaných jatkách „[...] lze prodávat pouze v povolených prodejnách [...] a pouze koncovým spotřebitelům [...]“.

Skutkový stav v původním řízení a předběžné otázky

- 11 SEPA, francouzský podnik, vyvážel do třetích zemí maso pocházející z německých izolovaných jatek, kde jsou porážena nemocná zvířata a zvířata, která musejí být

nutně poražena ze zvláštních důvodů (například po nehodě). Do října 1997 mu byly na takové vývozy poskytovány náhrady.

- 12 SEPA předložil v listopadu 1997 vývozní prohlášení týkající se zásilky zmraženého hovězího a telecího masa pocházejícího ze zvířat poražených na uvedených jatkách, pro něž žádal u Hauptzollamt poskytnutí náhrad. Toto poskytnutí mu bylo zamítnuto z důvodu, že tento produkt nemá „uspokojivou obchodní jakost“ ve smyslu článku 13 nařízení č. 3665/87, neboť distribuční cesta masa poraženého za takových podmínek je přísně omezena na základě vnitrostátní právní úpravy.

- 13 Žaloba podaná SEPA proti zamítavému rozhodnutí u Finanzgericht Hamburg byla zamítnuta z důvodu, že podmínky poskytnutí vývozní náhrady nebyly splněny. Tento soud měl za to, že maso nemá „uspokojivou obchodní jakost“ z toho důvodu, že obchodování s masem pocházejícím z izolovaných jatek podléhá v německém právu zvláštním omezením.

- 14 Jelikož izolované jatky měly veterinární osvědčení, podle kterých bylo maso vhodné k lidské spotřebě a splňovalo požadavky německé právní úpravy na zdravotní nezávadnost masa, a jelikož byla pro účely celních formalit rovněž vydána další osvědčení o zdravotní nezávadnosti, podal SEPA proti rozhodnutí Finanzgericht Hamburg opravný prostředek „Revision“ k Bundesfinanzhof.

- 15 Jelikož rozhodnutí sporu vyžaduje výklad práva Společenství, Bundesfinanzhof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Požaduje článek 13 nařízení č. 3665/87 [...] pojmem ‚uspokojivá obchodní jakost‘, aby výroba a distribuce dotyčného zboží podléhala pouze obecně závazným právním ustanovením, jako jsou ta, která se použijí na jakékoliv zboží tohoto typu, a vylučuje v důsledku toho poskytnutí vývozních náhrad na zboží, na která se použijí zvláštní omezení, pokud jde především o jejich získání, nakládání s nimi a jejich distribuci, jako například úřední příkaz k podstoupení zvláštní kontroly zdravotní nezávadnosti nebo omezení na určité distribuční cesty?

2) Požaduje článek 13 nařízení č. 3665/87 pojmem ‚uspokojivá obchodní jakost‘ průměrnou jakost vyváženého zboží a, pokud ano, vylučuje poskytnutí vývozních náhrad na zboží nižší jakosti, jež je však běžně předmětem obchodování podle popisu, který je uveden v žádosti o poskytnutí náhrady? Je tomu tak rovněž v případě, pokud nižší jakost zboží neměla žádný vliv na uskutečnění obchodní transakce?“

K předběžným otázkám

K první otázce

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 16 SEPA uvádí, že jedinou podmínkou pro poskytnutí vývozních náhrad je vydání osvědčení o zdravotní nezávadnosti pro zboží. Podle SEPA musí být „uspokojivá obchodní jakost“ posuzována vzhledem k objektivním charakteristikám zboží samotného, jež jsou mu vlastní a existují nezávisle na otázce „neomezené distribuce“ nebo „distribučních kanálů“. V důsledku toho omezení na některé distribuční cesty nemůže omezit obchodovatelnou povahu zboží. Zdůrazňuje, že podle článku 13 nařízení č. 3665/87 možnost uvádět produkt na místní trh postačuje k tomu, aby byla připuštěna „obchodní jakost“. SEPA krom toho upřesňuje, že zásady rovného zacházení a právní jistoty, jež nabývají zvláštního významu v rámci systému náhrad Společenství, vyžadují, aby právní předpisy ukládající povinnosti byly jasné a přesné, aby se ten, kdo má právo na náhradu, mohl seznámit se svými právy a povinnostmi bez nejasností, a přijal v důsledku toho opatření.
- 17 Hauptzollamt, který nepředložil písemné vyjádření, na jednání uplatňoval, že přestože maso pocházející z nutně poražených zvířat není samo o sobě nižší jakosti, ale je po veterinární kontrole pokládáno za vhodné ke spotřebě, z právního hlediska ho lze uvádět do prodeje pouze na místním trhu a ve zvláštních prodejnách. Z důvodu příslušných německých právních předpisů a právních předpisů Společenství jsou možnosti uvádění takového masa na trh velmi omezené, není tedy ani prodejné, ani uveditelné na trh ve smyslu článku 13 nařízení č. 3665/87. Rozdíly mezi tímto masem a masem, které vstupuje do obchodních sítí bez omezení, jsou, pokud jde o relevantní trh, možná odbytiště, hospodářskou soutěž a režim

týkající se masa, tak četné, že jejich jediná podoba spočívá v tom, že se jedná o maso. Hauptzollamt mimo jiné tvrdí, že účelem uvedeného článku 13 je nejen ochrana zdraví, ale rovněž omezení vývozních náhrad pouze na ty produkty, které si je svým způsobem zaslouží.

- 18 Řecká republika má za to, že „obvyklé podmínky“ uvádění na trh zemědělských produktů mohou zakládat rámec situací, jež jsou upravovány jak obecně závaznými pravidly týkajícími se výroby a distribuce těchto produktů platnými pro všechny produkty stejné kategorie, tak zvláštními omezeními, jež mají vliv zejména na výrobu určitých produktů, nakládání s nimi a jejich distribuci. Jednak obecně závazné právní předpisy a jednak zvláštní omezení představují souhrn kritérií souladu zemědělských produktů s „uspokojivou obchodní jakostí“, který je požadován pro to, aby nevyvstala otázka rozlišování vzhledem k „obvyklým podmínkám“ uvádění na trh.
- 19 Podle Komise Evropských společenství pojem „řádná a uspokojivá obchodní jakost“ znamená, že produkt musí být schopen uvádění na trh za obvyklých podmínek. Domnívá se, že maso, jako je maso v případě původního řízení, pocházející z izolovaných jatek, neodpovídá tomuto kritériu, protože obchod s ním je omezen. Komise tedy tvrdí, že takový produkt, přestože jeho zdravotní nezávadnost není zpochybňována, nesplňuje povinnost „řádné a uspokojivé obchodní jakosti“, neboť nemůže být uváděn na trh za obvyklých podmínek.

Závěry Soudního dvora

- 20 Touto otázkou se předkládající soud dotazuje, zda se zohledněním skutkových souvislostí věci v původním řízení musí být článek 13 nařízení č. 3665/87 vykládán

v tom smyslu, že maso vyhovující kritériím zdravotní nezávadnosti, jehož uvádění na trh z hlediska lidské spotřeby v Evropském společenství je omezeno právními předpisy Společenství na místní trh z důvodu skutečnosti, že pochází z nutně poražených zvířat, lze nebo nelze považovat za maso „řádné a uspokojivé obchodní jakosti“, přičemž tato podmínka je nutná pro poskytnutí vývozních náhrad.

- 21 Nařízení č. 3665/87 stanoví ve svém článku 13, že žádná náhrada není poskytnuta, pokud produkty nemají „řádnou a uspokojivou obchodní jakost“ a jestliže, jsou-li určeny k lidské spotřebě, je vyloučena nebo podstatně snížena možnost jejich použití pro tento účel z důvodu jejich vlastností nebo jejich stavu.
- 22 Soudní dvůr v tomto ohledu rozhodl v souvislosti s nařízením Komise č. 1041/67/EHS ze dne 21. prosince 1967, kterým se stanoví prováděcí pravidla vývozních náhrad v oblasti produktů podléhajících režimu jednotné ceny (Úř. věst. 1967, 314, s. 9), že požadavek „řádné a uspokojivé obchodní jakosti“ je obecnou a objektivní podmínkou pro poskytnutí náhrady, nezávisle na požadavcích ohledně typu a jakosti stanovených nařízením, která určují výši náhrad pro každý produkt. Produkt, který nemůže být uveden na trh na území Společenství za obvyklých podmínek a podle popisu, který je uveden v žádosti o poskytnutí náhrady, nesplňuje požadavky na jakost (viz rozsudek ze dne 9. října 1973, Muras, 12/73, Recueil, s. 963, bod 12).
- 23 Tento výklad je převzat devátým bodem odůvodnění nařízení č. 3665/87, který uvádí, že je třeba, aby produkty byly takové jakosti, aby mohly být uváděny na trh za obvyklých podmínek (viz rozsudek ze dne 19. listopadu 1998, Francie v. Komise, C-235/97, Recueil, s. I-7555, bod 77).

- 24 Soudní dvůr krom toho rozhodl, že sice přísluší členským státům při neexistenci normy Společenství definující pojem „řádná a uspokojivá obchodní jakost“ přijmout příslušná přesnější ustanovení, avšak tato vnitrostátní ustanovení nemohou být v rozporu s obecným uspořádáním použitelné právní úpravy Společenství, která vyžaduje jakost umožňující uvádění na trh za obvyklých podmínek (viz především rozsudek ze dne 8. června 1994, Ellinika Dimitriaka, C-371/92, Recueil, s. I-2391, bod 23, a výše uvedený rozsudek Francie v. Komise, body 76 a 77).
- 25 Členské státy mají v důsledku toho možnost přijmout přesnější vnitrostátní ustanovení týkající se pojmu práva Společenství „řádná a uspokojivá obchodní jakost“, ale jejich normotvorná pravomoc je omezena právními předpisy Společenství, především kritérii stanovenými v článku 13 nařízení č. 3665/87 vykládaném ve světle devátého bodu odůvodnění téhož nařízení.
- 26 Skutečnost, že obchodovatelná povaha produktu „za obvyklých podmínek“ je nedílnou součástí pojmu „řádná a uspokojivá obchodní jakost“, ostatně jasně vyplývá z právních předpisů týkajících se vývozních náhrad pro zemědělské produkty, neboť, počínaje nařízením č. 1041/67, veškerá příslušná nařízení uvádějí jak pojem „řádná a uspokojivá obchodní jakost“, tak kritérium obchodovatelné povahy produktu „za obvyklých podmínek“ jako požadavky pro to, aby mohla být na produkt poskytnuta vývozní náhrada.
- 27 Pokud jde o nařízení č. 800/1999, je třeba uvést, že jeho čl. 21 odst. 1 první a druhý pododstavec stanoví, že žádná náhrada není poskytnuta, pokud produkty nemají

„řádnou a uspokojivou obchodní jakost“ v den přijetí vývozního prohlášení, a že produkty splňují tento požadavek, „pokud mohou být uvedeny na trh na území Společenství za obvyklých podmínek“. Je namístě uvést, že toto ustanovení vstupující v platnost poté, co nastaly skutečnosti ve věci v původním řízení, tím, že přejímá výše uvedené pojmy, nezměnilo, ale naopak potvrdilo stávající právní situaci.

- 28 Pokud jde o výraz „uvádět na trh za obvyklých podmínek“, domněnku, podle níž zvláštní omezení, která ovlivňují výrobu produktů, nakládání s nimi a jejich distribuci, představují rámec upravovaných situací, a přispívají tak k „obvyklým podmínkám“, nelze podpořit, neboť zbavuje tento posledně uvedený pojem obsahu. Přijetí této úvahy by vedlo k akceptování toho, že každý produkt musí být kvalifikován jako „obchodovatelný za obvyklých podmínek“.
- 29 V tomto ohledu je třeba citovat směrnici 64/433, která ve svém čl. 6 odst. 1 písm. e) stanoví, že členské státy zajistí, aby maso z nutně poražených zvířat bylo schváleno k lidské spotřebě a schváleno k prodeji na místním trhu pouze tehdy, pokud jsou splněny rozličné dodatečné podmínky.
- 30 Avšak maso, jako je maso ve věci v původním řízení, jehož výroba, nakládání s ním a jehož distribuce jsou značně omezeny, i přestože splňuje kritéria zdravotní nezávadnosti a je předmětem obchodní transakce, nelze považovat za maso, jež má obchodovatelnou povahu „za obvyklých podmínek“.

- 31 Krom toho se v každém případě zdá nesoudržné podporovat vývozy těchto produktů do třetích zemí, zatímco uvnitř Společenství je lze uvádět pouze na místní trhy.
- 32 Z výše uvedeného vyplývá, že je namístě odpovědět na první otázku, že článek 13 nařízení č. 3665/87 musí být vykládán v tom smyslu, že maso, splňující kritéria zdravotní nezávadnosti, jehož uvádění na trh za účelem lidské spotřeby ve Společenství je omezeno právními předpisy Společenství na místní trh z důvodu skutečnosti, že pochází z nutně poražených zvířat, nelze pokládat za maso, které má „řádnou a uspokojivou obchodní jakost“, což je nezbytnou podmínkou poskytování vývozních náhrad.

Ke druhé otázce

- 33 Svou druhou otázkou se předkládající soud v podstatě táže, zda článek 13 nařízení č. 3665/87 musí být vykládán v tom smyslu, že vyvážené zboží, které je běžně uváděno na trh, lze nebo nelze pokládat za zboží „řádné a uspokojivé obchodní jakosti“, což je nezbytnou podmínkou poskytování vývozních náhrad, pokud je jeho jakost nižší, než je průměrná jakost tohoto typu zboží.
- 34 S ohledem na odpověď poskytnutou na první otázku není namístě odpovědět na otázku druhou.

K nákladům řízení

- 35 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát), rozhodl takto:

Článek 13 nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty, musí být vykládán v tom smyslu, že maso, splňující kritéria zdravotní nezávadnosti, jehož uvádění na trh za účelem lidské spotřeby ve Společenství je omezeno právními předpisy Společenství na místní trh z důvodu skutečnosti, že pochází z nutně poražených zvířat, nelze pokládat za maso, které má „řádnou a uspokojivou obchodní jakost“, což je nezbytnou podmínkou poskytování vývozních náhrad.

Podpisy.